

Zihinsel Engellilik (Intellectual Disability)

Zihinsel engellilik nedir? (What is intellectual disability?)

Bir çocukta önemli ölçüde öğrenme gecikmesi varsa ve bu gecikme çocuğun gelişmesini birkaç alanda etkiliyorsa (global gecikme) ve bunun ömür boyu sürmesi bekleniyorsa, bu durumda uzmanlar çocukta bir zihinsel engellilik olmasından söz etmeye başlarlar.

Zihinsel Engellilik "bir çocuk 18 yaşına gelmeden önce bir Zeka Katsayısı Notu (Intelligence Quotient Score) (IQ) ile ölçülen düşük genel zihinsel işlev" olarak tarif edilir. Bu durumdaki bir kişi, akademik öğrenim ve günlük faaliyetler için gerekli yeni becerileri edinme konusunda kendi yaşındaki akranlarından önemli ölçüde geride kalmıştır. Engellilik halinin derecesi önemli ölçüde farklılık gösterebilir ve "hafif, orta derece, ciddi ve derin" olarak sınıflandırılır. Dünyada zihinsel engellilik için farklı terimler kullanılır, örneğin ABD'de uzmanlar çocuğun zeka geriliği olduğundan söz ederler.

Bir çocuğa zihinsel engellilik teşhisi nasıl konur? (How is a child diagnosed with intellectual disability?)

Çocukların gelişme oranları çok büyük fark gösterir. Çocuğunuzun gelişmesi hakkında endişeleriniz varsa erken çocukluk dönemi hemşiresi, öğretmeni, aile doktoru veya çocuk hastalıkları uzmanı ile konuşun. Anababaların veya uzmanların zihinsel engellilikten şüphe etmelerinin sebepleri içinde gelişimsel gecikme tarihçesi veya çocuğun okulda süregelen öğrenme güçlükleri olması yer almaktadır.

Bir çocuğa zihinsel engellilik teşhisi konması için bir psikolog veya bir okul danışmanı tarafından kurallara uygun bir değerlendirme yapılması gerekir. Bu, çocuğun anababasından, çocuk yuvasından veya okuldan, tedavi uzmanları ve doktordan çocukla ilgili bilgi derlenmesi ile birlikte gözlemlene ve çocukla etkileşimi de gerektirir. Kurallara uygun zeka testi (IQ) uygulaması, resimleri isimlendirme, bilmeceleri ve problemleri tamamlama ve soruları yanıtlama gibi bir seri işlemleri kapsayabilir.

Yardım etmek için ne yapılabilir? (What can be done to help?)

Zihinsel engelliliği olan bir çocuk öğrenmeye ve yeni beceriler geliştirmeye devam edecek, ancak bunları kendine uygun olan hızda yapacaktır. Çoğu zaman, aynı yaştaki diğer çocuklardan daha fazla zamana ve uygulamaya gerek duyacaklardır

Zihinsel engellilik teşhisi konduğunda, potansiyellerini en iyi kullanarak öğrenmesine yardım için, çocuk okulda ve evde ek destek alabilir. Eğitim için, normal sınıfta ek yardım, normal okulda bir özel bölüm veya zihinsel engelli

çocuklar için özel olarak tasarlanmış bir okulu da içeren birçok seçenek vardır. Konuşma tedavisi uzmanları, uğraş tedavisi uzmanları ve psikologlar okulda veya evde daha fazla destek verebilirler.

Zihinsel engelliliği olan çocukların hepsi birbirinden farklıdır – bazılarının toplum içinde bağımsız olarak yaşamak için destek gereksinimi vardır, diğerleri belki de sadece okuma ve yazmada bazı güçlükler çekerek bağımsız yaşayacaklardır. Zihinsel engellilik teşhisi konmuş bir çocuğa sahip olmak gelecek için belki farklı planlar yapmak zorunda kalacağını hisseden aileler için üzücü olabilir.

Her çocuğun kendine özgü güçlü ve zayıf yanları vardır. Özsaygıyı oluşturmak, yeni becerileri öğrenmede gerekli olan güven duygusu için önemlidir.

Zihinsel engelliliğin sebepleri nelerdir? (What causes intellectual disability?)

Çocuklarda zihinsel engelliliğin olası birçok sebebi vardır, ancak çoğu zaman hiçbir sebep bulunmaz. Sebep olabilecek şeyler:

- kalıtsal koşullar-örneğin Down sendromu veya kırılğan X sendromu
- kafa veya beyinde hasar
- menenjit gibi bazı iltihap tipleri
- bebek doğmadan önceki süregelen hastalıklar veya uyuşturucu madde/ilaç kullanımı
- doğum zamanı beliren sorunlar

Olası sebepler ve diğer ilişkili durumları konuşmak için çocuğunuzun aile doktorunuz veya çocuk hastalıkları uzmanı tarafından kapsamlı olarak muayene edilmesi önemlidir.

Ne gibi destek hizmetleri var? (What support is there?)

Birçok servis aileler için destek ve bilgi sağlayabilir:

- Aile doktorunuz veya çocuk hastalıkları uzmanı.
- Okul/okul danışmanı.
- Yaşlılık, Engellilik ve Evde Bakım Kurumu (Ageing, Disability and Home Care) (ADHC), www.adhc.nsw.gov.au
- Engelli Çocuklar için Kuruluş (The Association for Children with a Disability) (ACD NSW) Telefon – 1300 851 603. www.acdns.org.au.
- Bakıcılar NSW (Carer's NSW) - telefon: 1800 242 636 www.carersnsw.asn.au
- Anababa telefon hattı (Parent line) – telefon: 1300 1300 52, 0-18 yaş arası çocukları olan anababalar için yetkin danışmanlar tarafından yürütülen ve 24 saat çalışan bir telefon servsidir. Havale edilebilecek uygun servislerle ilgili tavsiye veya bilgi sağlar..

- Engelli veya süreğen sağlık sorunlu küçük çocukları olan anababalar ve bakıcılar için 'Mytime' adlı yerel destek grupları. www.mytime.net.au
- NSW Çokkültürlü Engellilik Temsilci Kuruluşu (Multicultural Disability Advocacy Association of NSW) (MDAA) Telefon: 9891 6400

Unutmayın (Remember)

- **Zihinsel engelliliği olan çocukların öğrenme kabiliyetlerinde ve uzun dönem sonuçlarında farklılıklar vardır. Kişilik, diğer engelliliklerin mevcudiyeti ve toplumsal destek gibi diğer etmenler de bir çocuğun ne kadar öğrenebileceği konusunda önemli rol oynar.**
- **Zihinsel engellilik ne kadar erken teşhis edilip destek sağlanırsa, çocuk için sonuç o kadar daha iyi olur.**
- **Güçlü yönlerini bulmak ve başarılarını takdir etmek önemlidir.**
- **Engelliliği olan çocuklara ve ailelerine destek olan birçok servis vardır.**

Bu bilgi sayfasının tercümesi için parasal destek Erken Çocukluk Dönemi Müdahale Eşgüdüm Projesi (Early Childhood Intervention Coordination Project) (ECICP) tarafından sağlanmıştır. ECICP, Sydney Çocuk Hastanesi Ağı ve Çiçek Dürbünü (Sydney Children's Hospital Network and Kaleidoscop), Hunter Çocuk Sağlığı Ağı (Hunter Children's Health Network) kuruluşlarına bu belgenin tercümesine verdikleri izin nedeniyle teşekkür eder.